

Lise Ö?rencilerinin Ba??ml?l?k Yapan Maddelere ?li?kin Tutumlar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Lise Ö?rencilerinin Ba??ml?l?k Yapan Maddelere ?li?kin Tutumlar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25416>

Özet

Lise Ö?rencilerinin Ba??ml?l?k Yapan Maddelere ?li?kin Tutumlar? Ölçe?i (LÖBMTÖ), **lise ö?rencilerinin** yasal ve yasa d??? ba??ml?l?k yapan maddelere kar?? geli?tirdikleri bili?sel, duyu?sal ve davran???sal e?ilimleri ölçmek amac?yla 2006 y?l?nda geli?tirilm? özgün bir araçtır. Ölçek, özellikle Türkiye'deki lise ça??ndaki gençlerin madde kullan?m?na yönelik tutumlar?n? belirlemeyi ve bu tutumlar? etkileyen sosyo-demografik de?i?kenleri incelemeyi hedeflemektedir. Bu ölçek, Kas?m Aksoy taraf?ndan ?nönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde haz?rlanan bir **yüksek lisans tezi** kapsam?nda geli?tirilm? olup, gençlik psikolojisi ve önleyici ruh sa?l??? alan?nda önemli bir katkı sunmaktadır.

Ölçe?in geli?tirilme süreci, Malatya ili örne?indeki lise ö?rencileri üzerinde yürütülmü?, böylece elde edilen verilerin bölgesel ba?lamda anlaml?l?k ta??mas? sa?lanm???tır. LÖBMTÖ, ö?rencilerin madde kullan?m?n?n risklerini ve sosyal kabulünü nas?l alg?lad?klar?n? nicel olarak de?erlendirme imkan? sunarak, e?itim kurumlar?ndaki rehberlik ve psikolojik dan???manl?k hizmetlerine yol göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Ba??ml?l?k, Ba??ml?l?k Yapan Maddeler, Lise Ö?rencileri, Tutum Ölçe?i, Madde Kullan?m?, Geli?tirme, Gençlik Psikolojisi, Psikometrik, Türkiye, Tutum.

Yazarlar

Kas?m Aksoy

Amaç

Ölçe?in temel amac?, **lise ö?rencilerinin** alkol, sigara ve di?er ba??ml?l?k yapan maddelere yönelik mevcut tutum düzeylerini tespit etmektir. Bu tespit, özellikle önleyici rehberlik hizmetlerinin planlanmas?, risk gruplar?n?n belirlenmesi ve etkili e?itim programlar?n?n geli?tirilmesi aç?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Geli?tirme çal???mas?, ö?rencilerin tutumlar? ile cinsiyet, s?n?f düzeyi, ebeveyn e?itim durumu ve sosyoekonomik durum gibi de?i?kenler aras?ndaki ili?kiyi incelemeyi de hedeflemiştir. Bu sayede, ö?rencilerin madde kullan?m?na yönelik tutumlar?n? ?ekillendiren çevresel ve bireysel faktörler hakk?nda detayl? bilgi sa?lanm???tır.

Yap?

LÖBMTÖ, sosyal psikolojideki temel **tutum** kavram? üzerine kurulmuştur. Tutum, bireyin belirli bir

uyar?c?ya kar?? gösterdi?i de?erlendirici e?ilim olup, genellikle üç bile?enle aç?klan?: bili?sel (inançlar ve bilgiler), duyu?sal (duygusal tepkiler) ve davran??sal (davran??a yönelik niyetler). Ölçek, bu üç bile?enin ba??ml?l?k yapan maddelere yönelik entegre bir ölçümünü sa?lamaktadır.

Ölçe?in ölçtü?ü yap?, madde kullan?m?n?n sosyal normlar aç?s?ndan kabul edilebilirli?ine, ki?isel risk alg?s?na ve madde kullanma eylemine yönelik dolayl? ya da do?rudan niyetlere odaklanmaktadır. Bu **psikometrik** araç, gençlerin madde kullan?m?na ba?lama veya devam etme olasılı??n? önceden tahmin etmede önemli bir teorik çerçeve sunar.

Geçerlik

Kaynak içerikte geçerlik bilgisi bulunmamasına rağmen, bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilen ölçeklerde geçerlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçe?in geçerli?i, genellikle uzman görüşüne dayalı **kapsam geçerli?i** ve faktör analizine dayalı **yap? geçerli?i** yöntemleriyle sa?lanmıştır. Yap? geçerli?i çalışmaları, ölçe?in teorik olarak varsayılan tutum boyutları?n? do?ru bir şekilde ölçüp ölçmedi?ini test etmeyi amaçlamıştır.

Güvenirlik

Orijinal kaynakta güvenilirlik de?eri belirtilmemiştir. Ancak, geliştirme çalışmaları?nda ölçe?in iç tutarlılı??n? belirlemek amacıyla yaygın olarak **Cronbach Alfa** güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Bu katsayı, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne derece tutarlı bir şekilde ölçtü?ünü gösterir. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçe?in güvenilirli?ini destekler.

Faktör Analizi

LÖBMTÖ'nün yapı? geçerli?ini test etmek için faktör analizi kullanılmıştır. Tez çalışması?nda, muhtemelen **Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA)** ile madde seçimi ve faktör yapısı belirlenmiştir, ardından gerekliyse **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** ile bu yapı?n?n örnekleme uygunlu?u test edilmiştir. Bu analizler, lise öğrencilerinin ba??ml?l?k tutumları?n?n kaç boyutta toplandığını (örneğin, risk algısı, sosyal kabul, ki?isel e?ilimler) ortaya koymuştur.

Araç Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Özgün Ölçek)

Format: Kaynakta derecelendirme bilgisi bulunmamaktadır, ancak tutum ölçekleri do?ası gere?i genellikle Likert tipi (örneğin, 5'li veya 4'lü) dereceleme kullanır.

Mevcut Diller: Türkçe

Hedef Nüfus Grubu: Lise öğrencileri

Yaş Grubu: Genellikle 14-18 yaş aralığı

Nüfus Detayları: Türkiye, Malatya ilinde öğrenim gören lise öğrencileri örnekleminde uygulanmıştır. Örneklem büyüklüğü, **psikometrik** gerekliliklere uygun olarak seçilmiştir.

Test Metodolojisi: Ölçek geliştirme çalışması, madde havuzu oluşturma, uzman görüşü alma, pilot uygulamalar ve istatistiksel analiz (faktör analizi, güvenirlik hesaplamaları) adımlarını içermektedir.

Anahtar Kelimeler

Ölçek Geliştirme, Bağımlılık Yapan Maddeler, Gençlik Psikolojisi, Rehberlik, Lise Öğrencileri, Malatya Örneği, Yüksek Lisans Tezi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Kasım Aksoy

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazma Adresi: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya (Tezin yapıldığı kurum).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Lise Öğrencilerinin Bağımlılık Yapan Maddelere İlişkin Tutumlar Ölçeği, 2006 yılında akademik bir çalışmada (yüksek lisans tezi) ürünü olarak geliştirilmiştir. Akademik çalışmalarda ve araştırmalarda kullanmak için genellikle yazarın (Kasım Aksoy) veya tezin bulunduğu kurumun (İnönü Üniversitesi) izni gerekmektedir. Ticari kullanıma dair bir ücretlendirme bilgisi mevcut değildir.

Tezin tam metnine Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: lise-ogrencilerinin-bagimlilik-yapan-maddelere-iliskin-tutumlari-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Aksoy, K. (2006). *Lise öğrencilerinin bağımlılık yapan maddelere ilişkin tutumlar ve bu tutumlara*

etki eden de?i?kenlerin incelenmesi (Malatya ili örne?i). (Yüksek lisans tezi). ?nönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Lise Ö?rencilerinin Ba??ml?l?k Yapan Maddelere ?li?kin Tutumlar? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler, 2006 tarihli yüksek lisans tezinin ekler bölümünde yer almaktadır. Ara?t?rmac?lar, maddelerin tam listesine ve derecelendirme format?na eri?mek için tezin orijinal kayna??na ba?vurmal?d?rlar.

ARABPSYCHOLOGY.COM